

Venäjä

Venäjällä investointien elpyminen hidastui. Vuoden kolmannella neljänneksellä investointeja tehtiin runsaat 3 % vuodentakaista enemmän, kun kasvu oli ollut toisella neljänneksellä yli 6 %. Tammi-syyskuussa investoinnit kasvoivat 4,2 %.

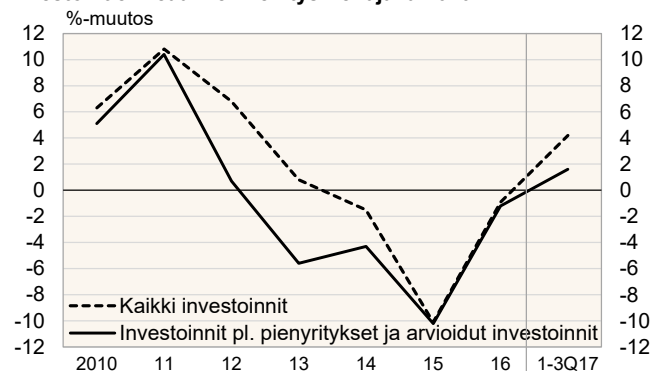
Etenkin suurten ja keskisuurten yritysten sekä valtion investointien elpyminen laantui kolmannella neljänneksellä, ja tammi-syyskuussa niiden kasvu oli vain puolisoista prosenttia vuotta aiemmasta. Vuoden sisäinen tilastointi kattaa pääasiassa nämä investoinnit ja Rosstat arvioi investointien kehityksen muiden tahojen kuten pienten yritysten, harmaan talouden ja kotitalouksien osalta. Rosstatin arvio muiden investointien elpymisestä on noussut entisestään, noin 12 prosenttiin vuodentakaisesta tammi-syyskuussa.

Tilastoitujen investointien elpyminen on kuitenkin kapealla pohjalla. Investoinnit putkikuljetuksiin lisääntyivät parin vuoden pudotuksen jälkeen yli 25 % tammi-syyskuussa. Ilman tätä kasvua tilastoidut investoinnit eivät olisi lisääntyneet lainkaan, ja kaikkien investointien kasvu olisi ollut noin 3 %.

Investointien elpymislukemaa ovat painaneet etenkin sähkösektori, jolla tilastoidut investoinnit vähenivät tammi-syyskuussa lähes 10 %, sekä jalostusteollisuuden alat (pl. öljynjalostus), joiden investoinnit supistuivat noin 6 %. Investoinnit ovat vähentyneet paljon eräillä suurilla jalostusteollisuuden aloilla, etenkin metalliteollisuudessa. Investoinnit öljyn ja kaasun tuotantoon supistuivat prosenttiin. Öljynjalostusinvestoinnit kääntyivät kolmannella neljänneksellä kovaan nousuun parin vuoden jyrkän alamäen jälkeen.

Pitkälti kuljetussektorista johtuen investointien elpyminen on keskittynyt myös alueellisesti. Tammi-syyskuussa investointien lisäyksestä reippaasti yli puolet tuli Moskovan kaupungista (keskeisenä tekijänä kaupungin maaliikenneinvestoinnit). Tämän ohella mm. yhteensä 30 % investointien kasvusta kertyi Amurin alueelta (Siperian voima -kaasuputki) ja Krimiltä (Kertshin salmen ylittävä silta).

Investointien reaalin kehitys Venäjällä 2010–17



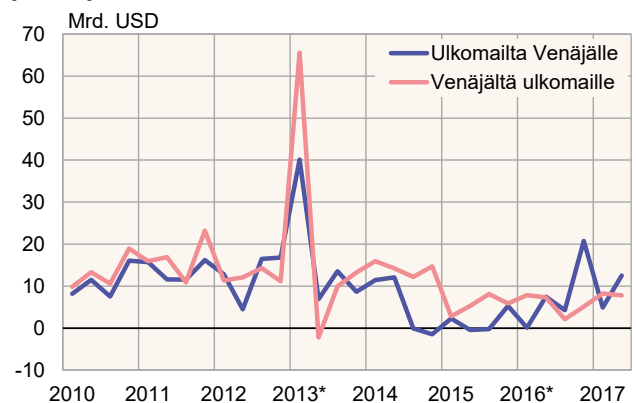
Lähde: Rosstat

Suurissa ulkomaisissa sijoituksissa kasvua Venäjällä. Ulkomailta Venäjälle tulleiden suorien sijoitusten nettovirta oli tammi-kesäkuussa 17 mrd. dollaria eli selvästi enemmän kuin parina aiempina vuonna. Myös Venäjältä ulkomaille tehdyt suorat sijoitukset kasvoivat hieman vuotta aiemmasta ja niiden nettovirta oli 16 mrd. dollaria. Ulkomaisten suorien sijoitusten kanta Venäjällä on 405 mrd. dollaria ja venäläisten ulkomaille 435 mrd. dollaria (noin 30 % BKT:stä).

Venäjän viime vuosien talousongelmat ovat vähentäneet suoria sijoituksia, mutta vaikutukset ovat olleet rajallisia. Venäjän suorista ulkomaisista sijoituksista suuri osa on kuitenkin ulkomaisten, kuten Kyproksen ja Bahaman kautta kierrätettyä venäläistä pääomaa. Kierrätyksen syitä ovat mm. kotimaisten instituutioiden heikkous ja veroedut. Pääoman kierrättämistä on viime vuosina yritetty suitsia ja saada yritykset siirtämään toimintansa kokonaan Venäjälle.

Suorien sijoitusten tilastointiin liittyy ylipäänsä paljon haasteita ja yksittäiset yrityskaupat voivat heilutella investointilukuja huomattavasti. Viime vuoden lopulla Venäjälle Singaporesta tehtyihin suoriin sijoituksiin tuli poikkeuksellisen piikki, kun Rosneftista myytiin osuus Qatarin sijoitusrahaston ja Glencoren Singaporeen rekisteröidylle yhteisyritykselle. Tänä vuonna taas Venäjältä Singaporeen tehdyt suorat pääomasijoitukset ponnahtivat moninkertaisiksi.

Suorien ulkomaisten sijoitusten nettovirrat ulkomailta Venäjälle ja Venäjältä ulkomaille



Lähde: Venäjän keskuspankki

*sis. Rosneft-kaupan

Venäjän rahapolitiikkaohjelma 2018–20 painottaa inflaatio-odotusten merkitystä. Keskuspankki vahvistaa inflaatioodotuksen olevan lähellä 4 prosenttia ja tavoitteen viittaavan inflaation vuosikeskiarvoon. Se korostaa inflaatioodotusten laskun ja vaihtelujen vähenemisen tärkeyttä korokopäätöksilleen. Keskuspankki muistuttaa elintarvikkeiden hintojen (lähes 40 % kuluttajahintakorista) herkkyydestä sädön ja maailmanmarkkinoiden vaihteluille ja asuntosektorin palvelujen säänneltyjen hintojen (6 % korista) olevan valtion päätännässä. Keskuspankki pyrkii mm. laajentamaan interbank-markkinoiden piiriä, alentamaan kustannuksia ja luopumaan jälleenrahoituksensa erityisluotoista.

Kiina

Kiina panostaa Keski- ja Itä-Euroopan (CEE) maihin osana Silkkitie-hanketta. Unkarissa tällä viikolla pidetyssä 16 CEE-maan ja Kiinan (16+1) huippukokouksessa viimeisetkin CEE-maat allekirjoittivat Kiinan Silkkitie-hanketta tukevat yhteisymmärryspöytäkirjat. Tapaamisten aikana allekirjoitettiin myös kymmenkunta muuta lähinnä liikenneyhteyksiä, tuotannollista yhteistyötä, infrastruktuuria ja rahoitusta koskevaa sopimusta. Kiinalaislähteiden mukaan Kiina on investoinut CEE-alueelle 9 mrd. dollaria, ja nyt se antoi uusia rahoituslupauksia 3 mrd. dollarin edestä.

Vuonna 2012 ensimmäisen kerran kokoontunut 16+1-ryhmä on Kiinan aloite yhteistyön tiivistämiseksi 11 EU:n jäsenmaan ja 5 Balkanin maan kanssa. Kiina on asettanut yhteistyölle kolme prioriteettialaa, jotka ovat infrastruktuuri, huipputeknologia ja ympäristöteknologia.

16+1-ryhmä oli pitkään varsin näkymätön, mutta nyt se on noussut aikaisempaa terävämmin otsikoihin. Yhtäältä tämä johtuu kiinalaisten ulkomaille tekemien investointien nopeasta kasvusta ja sen tuomasta kiinnostuksesta. Toisena syynä asian näkyvyydelle on epäilyt siitä, että investointien myötä Kiinan vaikutusvalta CEE-alueella kasvaa liikaa ja heijastuu EU:n Kiina-politiikkaan. Näitä epäilyjä ovat ruokki-neet EU:n ongelmat joidenkin CEE-maiden kanssa. Viime kädessä Kiinan tarjoama rahoitus on kuitenkin marginaalista vaikkapa EU:n rakennerahastojen CEE-maille tarjoamaan rahoitukseen verrattuna.

Kiina laskee kulutustavaroiden tuontitulleja. Kiinan finanssiministeriö ilmoitti viime viikolla, että 187 kulutustavarain tuontitulleja lasketaan joulukuun alusta alkaen. Tuontitullit laskevat keskimäärin 17 prosentista alle 8 prosenttiin. Listalla on hyvin monenlaisia kulutustuotteita kuten meren-eläviä, juustoja, pähkinöitä, kivennäisvesiä, alkoholijuomia, lääkkeitä, hajuvedet ja kosmetiikkaa, hygieniatuotteita, vaatteita, kodinkoneita ja -laitteita sekä lasten vaipat. Monia listalla olevia tuotteita voi kuvailla ylellisyystavaroiksi.

Kauppajärjestö WTO:n mukaan muiden kuin maataloustuotteiden keskimääräinen tuontitulli oli Kiinassa 9 % vuonna 2015 eli suhteellisen matala verrattuna muihin nouseviin talouksiin (6–60 %), mutta selvästi korkeampi kuin kehittyneissä talouksissa (2–4 %).

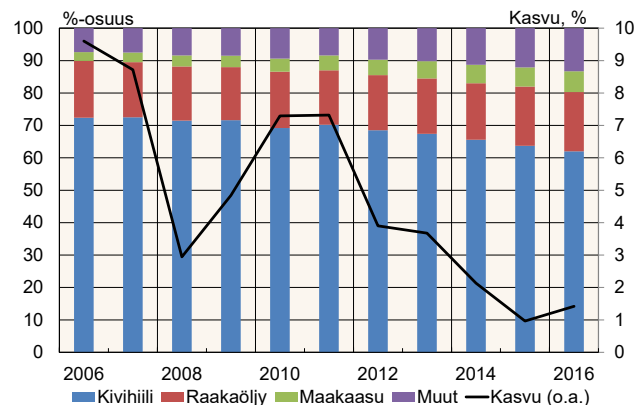
Vaikka tehty tullien muutos on suuri, monet tarkkailijat arvioivat vaikutusten jäävän suhteellisen vähäiseksi kuten kävi vuonna 2015, jolloin suoritettiin vastaava tullien leikkaus. Toimi lieneekin lähinnä suunnattu tasapuolistamaan verkkokaupan ja kivijalkakauppojen asemaa. Kiinalaiset voivat tilata ulkomailla sijaitsevasta verkkokaupasta tullivapaasti 2 000 juanin (250 EUR) tuotteen ja vuoden aikana tullivapaasti voi tilata yhteensä 20 000 juanilla (2 500 EUR). Lisäksi verkkokaupoilla on tarjota selvästi kivijalkakauppoja edullisempi arvonlisä- ja kulutusvero.

Kivihiili kattaa yli puolet Kiinan energiatarpeesta vielä pitkään. Kiina on erittäin riippuvainen kivihiilestä. Maailman energiajärjestö IEA:n tuoreen World Energy Outlook -raportin mukaan kivihiilen osuus vuonna 2016 Kiinan kotimaisesta energiatuotannosta oli 73 % ja kulutuksesta 65 % (tuotanto ja tuonti). Nykyisellä tuotanto- ja kulutusra-kenteella Kiina vastaa noin puolta maailman kivihiilikysynnästä, kun sen osuus maailman koko energiakysynnästä on noin neljännes. Kiinan tarve kivihiilen käytön vähentämiseen kumpuaa kivihiilen aiheuttamista ilmansaasteongelmista.

IEA ennustaa Kiinan energiakysynnän kasvavan 21 % aikavälillä 2016–30, mikäli viranomaisten olemassa olevat uudistussuunnitelmat ja julkituodut aiheet toteutetaan. Kasvu on selvästi hitaampaa kuin aikavälillä 2000–16, jolloin kysyntä kasvoi 180 %. Ilman reformeja energiakysyntä nousisi ennusteen mukaan jopa 31 %. Kestävä kehitys puolestaan vaatisi, että kysyntä kasvaisi vain 5 %. Raportissa odotetaan Kiinan oman energiatuotannon kasvavan vain 17 % vuoteen 2030 mennessä, minkä vuoksi Kiina tulee entistä riippuvaisemmaksi tuontien energiasta ja säilyy maailman suurimpana energian nettotoijana. Kiinan öljy- ja maakaasumavaraisuus ovat matalia ja niiden kysyntäosuuden kasvu laskee Kiinan energiaomavaraisuutta. Vuonna 2030 yhä suurempi osa energiakysynnästä tullaan ennusteen mukaan kattamaan maakaasulla (10 %), uusiutuvilla energiamuodoilla (13 %) ja ydinenergialla (6 %). Kivihiilipohjaisen energian osuus koko energiakysynnästä laskee ennusteen mukaan 52 prosenttiin.

Energiasektorin rakennemuutos edellyttää investointeja, joiden määrän IEA arvioi olevan 200 mrd. dollaria vuodessa vuoteen 2025 mennessä. Lisäksi suhteellisen uusien hiilivoimaloiden (70 % kapasiteetista on valmistunut vuonna 2005 tai sen jälkeen) alasajo voi arvioiden mukaan johtaa siihen, että käyttökuntoista voimalainfrastruktuuria on hylättävä 90 miljardin dollarin arvosta vuoteen 2030 mennessä.

Energian kokonaiskysynnän rakenne energialähteittäin ja kysynnän vuosikasvu Kiinassa 2006–2016*



* Luokka muut (12 % vuonna 2015) pitää sisällään vesivoiman (8 %), ydinvoiman (1 %) ja muut energiamuodot.

Lähde: Kiinan tilastovirasto, CEIC, BOFIT